

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse
ja Kultuuri
Organisatsioon

UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon

Infokiri nr 5

aprill 2010

UNESCO
sündmused/Eesti
tegevused

Kultuurilise mitmekesisuse fondi taotlusvoor arenguriikidele avatud

UNESCO on kuulutanud esmakordselt avatuks rahvusvahelise kultuurilise mitmekesisuse fondi (IFCD) taotlusvooru. IFCD on UNESCO Kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse edendamise ja kaitsmise konventsiooni artikliga 18 loodud vabatahtlikel sissemaksetel põhinev fond. Sissemaksud laekuvad peamiselt UNESCO liikmesriikidelt, kuid oodatud on ka erasektori ja kõigi teiste panustada soovivate partnerite annetused. Eesti valitsus kiitis konventsiooni heaks 2006. aastal ning tegi fondi esimese sissemakse, suuruses 4347 USD, mais 2009. Fondi peamiseks eesmärgiks on projektitoetuste kaudu dünaamilise kultuurisektori edendamine arenguriikides. Konventsiooniosalistest arenguriikidest on UNESCO UNCTAD klassifikaatori alusel koostanud nimekirja, kellelt taotlusi oodatakse. Lisainfo: www.unesco.org/culture/en/diversity/convention

Vaimse kultuuripärandi ekspertkohtumine Pariisis

15. märtsil toimus Pariisis ekspertkohtumine, mille eesmärgiks oli algatada arutelu vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni rakendusjuhiste võimalike muudatuste üle. VKP komitee on juhtinud tähelepanu tasakaalu puudumisele konventsiooni kolme nimekirja vahel. Liikmesriikide huvi on suunatud esindusnimekirjale (art 16), kiireloomulist kaitset vajava kultuuripärandi nimekirja (art 17) ning programmid, projektid ja tegevus vaimse kultuuripärandi kaitseks (art 18) on jäänud tagaplaanile. Konventsiooni eesmärke silmas pidades on kaks viimast aga tunduvalt olulisemad. Aastatel 2009-2010 kandetaotluste hindamisega tegeleva alakomitee liikmena on Eesti seisukohal, et komitee peaks kokku leppima kandetaotluste piirmäära, mida aastas jõutakse läbi vaadata. Senine töökoormus on olnud ränk nii sekretariaadi kui alakomitee liikmete jaoks ning esindusnimekirjas puudub tasakaal regioonide vahel ja regioonide sees. Limiitide kehtestamine läheks vastuollu riikide suveräänse õigusega kandetaotlusi esitada, kuid komitee saab reguleerida oma töökoormust ja otsustada, kui palju taotlusi jõutakse ühel või teisel istungil hinnata, ning millistest prioriteetidest tuleks lähtuda. Ekspertkohtumise tulemused on aluseks 21. mail ja 21. juunil toimuvatele valitsustevahelise töögrupi kohtumistele samal teemal. Eestit esindas üritusel Margit Siim UNESCO ERKst.

Balti ja Kaukaasia riikide ühisnäitus UNESCOs

17. mail avatakse Pariisis UNESCO peakorteris rahvusvahelise kultuurilise mitmekesisuse festivali raames Balti ja Kaukaasia riikide ühisnäitus „Identiteedi märgid/mitmekesisuse märgid.“ 2009.a novembris toimus Riias kunstitudengite ja nende juhendajate kokkusaamine, mille käigus loodi 54 kultuurilise mitmekesisuse ja identiteedi olemust väljendavat mosaiiki. Nendest töödest koostatigi ühine näitus. Eestist osalesid projektis EKA tudengid Pirjo Kongo ja Jarõna Ilo koos keraamikaosakonna professori Urmas Puhkaniga. Näitus on külalistele avatud 15.-21. maini.

UNESCO eksperdi Margaretha Ehrströmi visiit Tallinna

11.-15. jaanuaril viibis Tallinna linnavalitsuse kutsel Eestis UNESCO ekspert Margaretha Ehrström, kes andis nõu vanalinna kaitsekorralduskava koostamise osas. Tallinna vanalinn on olnud UNESCO maailmapärandi komitee teravdatud jälgimise all alates 2005. aastast ning komitee on korduvalt ette heitnud vanalinna põhjaliku kaitsekorralduskava puudumist. Ekspert leidis, et olemasolev Tallinna vanalinna arengukava ei vasta kaitsekorralduskava nõuetele, kuna see ei ole piisavalt pärandikeskne, ei lähtu vanalinna väljapaistvast ülemaailmsest väärtusest, mille alusel vanalinn on maailmapärandi nimekirja kantud, ning ei anna ülevaadet vanalinna puudutavast muinsuskaitsest, vastutajatest, kehtivatest õigusaktidest ja nende omavahelistest seostest. Kaitsekorralduskava peaks käsitlema ka rahastamisküsimusi, teadlikkuse suurendamist, turismi- ja liikluskorraldust; analüüsima ohte, nõrkusi, tugevusi ja võimalusi ning sisaldama pika- ja lühemaajalist tegevuskava. Ekspert soovitas kokku kutsuda erinevaid huvigruppe liitva vanalinna nõukogu,

UNESCO ERK
Pikk 2, 10123 Tallinn
Tel: 6 441431
Faks: 6 313757
unesco@unesco.ee
www.unesco.ee

mis tegeleks vanalinna ja selle kaitsevööndi kaitsmise, haldamise ja arendamisega seotud küsimustega. Nõukogu peaks koos käima regulaarselt ja selle liikmed tuleks nimetada teatud perioodiks. UNESCO nägemuses peaksid sellised nõukogud olema kõigil maailmapärandi objektidel. Ekspert pidas probleemseks ka Maakri tänava piirkonda, mis jääb küll vanalinna kaitsevööndist napilt välja, aga avaldab mõju vanalinna vaadetele. Ekspert soovitas piirkonda uusi kõrghooneid mitte planeerida ja tihendada piirkonda praegusest madalama hoonestusega.

Margaretha Ehrström kohtus Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti, Linnaplaneerimise Ameti, Kesklinna Valitsuse, Tallinna Turismiameti, Kultuuriministeeriumi, Muinsuskaitseameti, UNESCO ERK ja ICOMOS ERK esindajatega. Tema visiidi osaks olid ka ringkäigud vanalinnas ja selle kaitsevööndis. Eesti peab UNESCO maailmapärandi komiteed vanalinna kaitsekorralduskava ja vanalinna nõukoguga seotud arengutest teavitama 1. veebruariks 2011.

Maailmapärandisse kuuluva Tallinna vanalinna probleemide tutvustus volikogus

11. veebruaril andis UNESCO ERK nõukoja liige ja Eesti esindajana UNESCO maailmapärandi komitee töös osalev professor Mart Kalm Tallinna linnavolikogu uuele koosseisule ülevaate UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluva Tallinna vanalinna probleemidest, millele komitee on tähelepanu juhtinud. Hiljuti Tallinna külastanud UNESCO eksperdi hinnangu kohaselt on materiaalne keskkond vanalinnas suhteliselt hästi hoitud, kuid sealne elu ja vanalinnas toimuv on ülejäänud linnaga nõrgalt seotud. Mart Kalm pidas oluliseks, et vanalinn poleks turistidele suunatud teemapark, vaid et sinna oleks asja ka tavalisel tallinlasel. Seega on vajalikud töökohad, elamistingimused, kohalikele mõeldud poed ja parkimisvõimaluste olemasolu.

Maailmapärandi tutvustamine rahvusvahelisel giidide päeval 21. veebruaril

Tallinna giidide ühingu eestvõttel toimusid 21. veebruaril tasuta ekskursioonid Tallinna linnarahvale ja külalistele, et tutvustada UNESCO maailmapärandi nimekirja Tallinna vanalinna näitel. 17. veebruaril esines UNESCO ERK kultuuriprogrammide koordinaator Margit Siim ettekandega Tallinna giidide ühingu liikmetele ning tutvustas UNESCO erinevate pärandinimekirjade põhimõtteid ja neisse kantud Eesti kultuuriväärtusi.

Eesti ja Rootsi delegatsioonid arutasid maailmapärandi komitee tööga seonduvat

8. aprillil toimus Stockholmis kohtumine maailmapärandi komitee töös osalevate eesti ja rootsi ekspertide vahel. Arutati praktilisi ettevalmistusi komitee istungiks, tööjaotust ning komitee ees seisvaid väljakutseid. Rootsi on komitee liige aastatel 2007-2011 ja Eesti 2009-2013. Eestist osalesid Mart Kalm ja Anneli Randla Eesti Kunstiakadeemiast, Riin Alatalu ja Liina Jänes Tallinna Kultuuriväärtuste Ametist, Urve Sinijärv Keskkonnaministeeriumist, Kalev Uustalu Muinsuskaitseametist ja Margit Siim UNESCO ERKst.

UNESCO ERK ühines Eesti Koostöö Kogu Hartaga

10.märtsil otsustas Eesti Koostöö Kogu (EKK) nõukogu võtta UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni EKK osaliseks.

EKK on Eesti pikaajalisest arengust huvitatud valitsusväliste organisatsioonide koostöövõrgustik, mille sihiks on osapoolte seisukohtade teadvustamine, kooskõlastamine ning selle alusel hinnangute ja ettepanekute kujundamine riigi tuleviku võtmeküsimustes. 2008. a veebruaris võeti vastu vastav programmdokument – Harta 2008. Edaspidi iga kolme aasta tagant uuendatav harta keskendub Eesti arengu neljale võtmevaldkonnale – rahvastikule ja rahvatervisele, haridusele, tööjõule ning rahustevahelistele suhetele. Nende põhjal sõnastavad harta osalised konkreetsed ettepanekud vastava valdkonna arengu eest vastutavate esindusdemokraatia institutsioonidele ja avalikkusele. Harta protsessiga on tänaseks ühinenud 73 organisatsiooni. EKK ja harta protsess ei konkureeri ühegi teise kodanikualgatusega, vaid kutsub neid koostööle. EKK tegevuse väljunditeks on harta ettepanekud ja Eesti inimarengu aruanne, mis vaatab Eesti arengut rahvusvahelises võrdluspildis.

Mõlema institutsiooni koostöös tekkiv energia toob loodetavasti UNESCO põhimõtted lähemale Eesti kodanikuühiskonnale ja peegeldab Eestis toimuvat meid ümbritsevale maailmale.

Eesti noor luuletaja Siim Kera võitis rahvusvahelise luulekonkursi „Struga sillad“

23. märtsil toimunud pidulikul tseremoonial Makedoonia suursaadkonnas Pariisis tunnustati Siim Kera noorte luuletajate konkursi „Struga sillad“ käesoleva aasta laureaadiks. Üritusel loeti Siim Kera luulet Antoine Chalvini prantsuskeelses tõlkes, sõna said lisaks noorele autorile ka Eesti ja Makedoonia suursaadikud ning UNESCO peadirektori esindaja.

Sadu luuletajaid kokku toov nimekas rahvusvaheline Makedoonia luulefestival „Struga luuleõhtud“ toimub tänavu juba 49. korda. Aastakümneid on välja antud elutööpreemiat „Kuldkroon“ tunnustatud luuletajatele maailma eri paigust. Auhinna on teiste hulgas pälvinud näiteks Bulat Okudzava (1967), Pablo Neruda (1972) ja Joseph Brodsky (1991). 2010.a. elutöö preemia laureaadiks nimetati Pariisis toimunud tseremoonial bulgaaria luuletaja Lyubomir Levchev.

Noorte luuletajate arengu toetamiseks loodi koostöös UNESCOga 2003.a festivali juurde eraldi luulekonkurss „Struga sillad“. Sellele konkursile saab UNESCO rahvuslike komisjonide kaudu esitada noori autoreid, kes on konkursile eelneval aastal avaldanud oma esikogugu. Siim Kera esimene luulekogu „Me vaatame kuud, kuni jääme pimedaks“ ilmus 2009.a Eesti Keele Sihtasutuse väljaandel. Laureaadile antakse auhind üle augusti lõpul toimival festivalil Strugas, tema luulevalimik on plaanis avaldada festivali ajaks ka makedoonia keeles.

Siim Kera koos eelmise aasta laureaadi Ousmane Sarr-Sarroussiga Senegalist

Foto: Kersti Kirs

Eesti esitas UNESCO osalusprogrammi 7 projekti

Kord kahe aasta tagant on kõigil UNESCO liikmesriikidel võimalus esitada rahvusliku komisjoni kaudu projekte kultuuri, hariduse, teaduse ning informatsiooni- ja kommunikatsiooni valdkondades ja küsida rahalist toetust nende elluviimiseks. 2010. aastal täpsustas UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon osalusprogrammi projektide kriteeriume, tugevdades suunitlust arengukoostööle. Taotluste hindamisel eelistati rahvusvahelisi koostööprojekte rahvuslikele. Eriti oodatud olid teistele riikidele suunatud projektid, milles Eesti on nõustaja rollis. Prioriteetseteks valdkondadeks olid: säästva arengu haridus; kaasav haridus; informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) hariduses; maailmaharidus; teaduseetika; „Inimene ja biosfäär“ programm; „Rahvusvaheline hüdroloogiaprogramm“; inimõigused; kultuuriline mitmekesisus; maailmapärand; vaimne kultuuripärand. Konkursile laekus 19 projekti, millest valiti UNESCOle esitamiseks välja 7. Otsus raha eraldamise kohta saabub UNESCOst juunis 2010.

Välja valiti järgmised projektid:

1. Valitsusväliste organisatsioonide kaasamine Ida-Euroopa, Kaukaasia ja Kesk-Aasia riikides veega seotud aastatuhande eesmärkide saavutamise VVODE võrgustiku tugevdamise, suutlikkuse suurendamise ja säästva arengu hariduse kaudu.
Esitaja Peipsi Koostöö Keskus
2. Globaalne õiglus ja jätkusuutlik areng.
Esitaja MTÜ Jaan Tõnissoni Instituut, Maailmahariduse Keskus
3. Eesti kogemuse siirdamine Palestiina Omavalitsuse Haridusministeeriumile IKT kasutamisel hariduses.
Esitaja E-riigi Akadeemia SA
4. Teaduseetika ja vastutustundlik järelevalve Moldova kõrghariduses.
Esitaja MTÜ Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia
5. Veebipõhise õppe edendamine Ukraina Krimmi koolides.
Esitaja Eesti Maaomavalitsuste Liit
6. Arvutiõppe arendamine Kongo külas, Ghanas.
Esitaja MTÜ Mondo
7. Kogukondade roll UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni rakendamisel. Õpitoad ja festival.
Esitaja Setomaa Valdade Liit

Eesti tegevused

Eesti tutvustas vaimse kultuuripärandi õpetamise kogemust Araabia Ühendemiraatides

August Pulsti õpistu juhataja Sofia Joons osales 29.03.-01.04 toimunud rahvusvahelisel ümarlauakohtumisel Abu Dhabis, kus arutati vaimse kultuuripärandi õpetamise ja edasiandmisega seonduvaid küsimusi. Sofia Joons tutvustas August Pulsti õpistu tegevust pärimusmuusika õpetamisel ja tutvustamisel elava eeskuju kaudu.

Sirje Janikson

KALENDER

25.-28.05.2010

2. kunstihariduse maailmakonverents
Sõulis

5.-6.06.2010

Euroopa UNESCO RK-de konsultatsiooni-kohtumine Londonis

31.05.-04.06.2010

MAB ICC istung Pariisis

22.-24.06.2010

VKP konventsiooni 3. üldkogu Pariisis

25.07.-03.08.2010

Maailmapärandi komitee istung
Brasílias

Eesti UNESCO koolide uus rahvuslik koordinaator

Alates 1. veebruarist 2010 teeb UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon koostööd Jaan Tõnissoni Instituudi Maailmahariduse Keskusega Eesti UNESCO koolide arendamisel. Uueks Eesti UNESCO koolide koordinaatoriks on Maailmahariduse Keskuse juhataja Johanna Helin. Valminud on raamistik, kus on selgitatud Eesti UNESCO koolide töökorda ja sätestatud kriteeriumid koolidele ning koordinaatori 2010 tööplaan. Koolidele pakutakse koolitusi ja mentorlust UNESCO teemavaldkondadest ning infot võimalustest võrgustikus osalemise kohta. Esimesed Eesti UNESCO koolid kinnitatakse sügisel 2010. Infot Eesti UNESCO koolide võrgustiku kohta saab UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni peagi valmivalt veebilehelt www.unesco.ee ja Maailmakooli veebilehelt www.maailmakool.ee

Johanna Helin

BSP projekti uus rahvuslik koordinaator

Rahvusvaheline Läänemere projekt (UNESCO Baltic Sea Project – BSP) on keskkonnaküsimustega tegelev Läänemere maade kooliõpilastele ja õpetajatele suunatud projekt. Tegevusvaldkonnad on rannikuvaatlused, jõevaatlused, linnuvaatlused, fenoloogilised vaatlused, vee- ja õhukvaliteedi uuringud, keskkonnavalgalugu. Alates 2010. aastast on BSPI Eestis uus koordinaator, kelleks on Sirje Janikson Tartu Keskkonnahariduse Keskusest. Eesti BSP koolidele on aastateks 2010-2011 planeeritud mitmeid tegevusi, välja töötamisel on oma veebileht. Üheks eesmärgiks on ka BSP koolide lõimimine Eesti UNESCO koolide võrgustikku.

Eesti koostas vastuse UNESCO filosoofia õpetamist käsitlevale küsimustikule

Eesti koostas Tartu Ülikooli Eetikakeskuse juhtimisel vastuse meie filosoofiaõpetuse hetkeseisu käsitlevale perioodilisele küsimustikule. Küsimustik hõlmas nii põhi-, kesk- kui kõrghariduse taset, uurides arenguid õpetamismetoodikates, õppematerjalides ja õpetajakoolituses.

Koostöö Leeduga inimõiguste vallas

Aprillis 2010 otsis Leedu UNESCO Rahvuslik Komisjon UNESCO ERKi kaudu Eestist koostööpartnerit inimõigustealase projekti läbiviimiseks. Projekti peamiseks eesmärgiks on teadlikkuse tõstmine inimõigustest, võitlus rassismiga, ksenofoobia ja anti-semitismiga. Koostööpartnereid Läänemere regioonist otsitakse peamiselt teadlikkuse tõstmise kampaania läbiviimiseks. Projekti eestvedajaks on Leedu Inimõiguste Monitooringu Instituut, kes koostab projekti ning taotleb rahastust Euroopa Komisjonilt. Eestist on projektis osalemisest huvitatud Inimõiguste Keskus.

Eesti kandidaadid UNESCO stipendiumipanga taotlusvooru

UNESCO stipendiumipanga raames saavad kõrghariduse omandanud inimesed taotleda stipendiumit lühiajaliseks (1-6 kuud) enesetäienduseks välismaal. Iga UNESCO liikmesriik saab oma rahvusliku komisjoni kaudu esitada kuni kaks taotlust. Kandidaadi poolt valitud õppevaldkond peab kokku langema UNESCO strateegiliste eesmärkide ja programmide prioriteetidega aastateks 2010-2011.

UNESCO ERK esitas stipendiumipanga kandidaatideks Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku ehituse eriala õppejõu Priit-Kalev Partsi, kes soovis oma teadmisi täiendada traditsioonilise puidutöö õppemeetodite alal Soomes, ning Inka Maria Granqvisti, kes soovis Tai ülikooli rahvusvaheliste suhete õppesuunal läbida erinevaid kursusi kultuuridevahelise dialoogi, Tai tsivilisatsiooni, filosoofia ja religiooni teemal.

